

RIDDLE

Reading Acquisition: Individual Differences, Development, and Enhancement

Tidig fonologisk träning:
en longitudinell studie från 4 – 16 år

Ulrika Wolff

ulrika .wolff@ped.gu.se

UNIVERSITY OF
GOTHENBURG

- Gf, fluid intelligence
Kapaciteten att identifiera mönster, förstå relationer och lösa nya uppgifter
- Stark relation mellan Gf och fonologisk medvetenhet i unga år
(Wolff & Gustafsson, 2015)
- Stark relation mellan Gf och läsning, vilket avtar över tid
(Bowey, 2005; de Jong and van der Leij, 1999)
- Gf medieras genom fonologisk medvetenhet

- Fonologisk medvetenhet predicerar den tidiga läsinlärningen

(Bradley & Bryant, 1983; Lundberg et al., 1988; Kjeldsen et al., 2019; Melby-Lervåg et al., 2012)

- Från implicit till explicit kontroll av språkets ljudmässiga sida

(e.g., Caravolas et al., 2013)

- Möjligt att förbättra genom träning

(Lundberg et al., 1988; Kjeldsen et al., 2019; Schneider et al., 1997)

$$L = F \times A$$

Läsning = Förståelse x Avkodning

(Gough & Tunmer, 1986)

Forskningsfrågor

- 1) Vilken effekt har strukturerad träning av fonologisk medvetenhet vid 4 och 5 års ålder på läsförståelse i årskurserna 3, 8 och 10?
- 2) Vilken effekt har strukturerad träning av fonologisk medvetenhet vid 4 och 5 års ålder på stavning i årskurserna 3, 8 och 10?
- 3) Finns det differentiella effekter av fonologisk träning som en funktion av initial kognitiv förmåga?

- 364 barn mellan 3 år 10 månader och 4 år 4 månader
- Åtta kommuner, 58 förskolor
- 75 förskollärare
- 35 specialpedagoger
- 95 förskoleklasslärare
- Lärare, specialpedagoger i grundskola och gymnasium
- Rektorer, skolchefer, föräldrar...

Deltagare

- Experimentgruppen (n = 138)
 - Sex veckor, 4 år; 5 år
 - Fonologisk träning
 - Den reguljära fonologiska träningen i förskoleklass, 6 år
- Tränad kontrollgrupp (n = 84)
 - Sex veckor, 4 år; 5 år
 - Motsvarande träning men utan den fonologiska komponenten
 - Den reguljära fonologiska träningen i förskoleklass, 6 år
- Otränad kontrollgrupp (n = 142)
 - Den reguljära fonologiska träningen i förskoleklass, 6 år

Riddle

Testtider:

4 år, 2 ggr

5 år, 2 ggr

6 år, 2 ggr

Åk 1, 1 gång

Åk 2, 1 gång

Åk 3, 2 ggr

Åk 4, 2 ggr

Åk 8, 1 gång

Åk 10, 1 gång

Testbatteri

- Fonologisk medvetenhet, 4 år
(Wolff, 2013; Wolff & Gustafsson, 2015)
- Gf, 4 år
(Gustafsson & Wolff , 2015)
- Ordavkodning, årskurs 2
(Jacobson, 2001; Wolff, 2010)
- Läsförståelse, årskurserna 3, 8 och 10
(Johansson, 2004; Järpsten, & Taube, 2017; Lundberg, 2001)
- Stavning, årskurserna 3, 8 och 10
(Järpsten, & Taube, 2017, modifierad)

Uppgiftens komplexitetsnivå

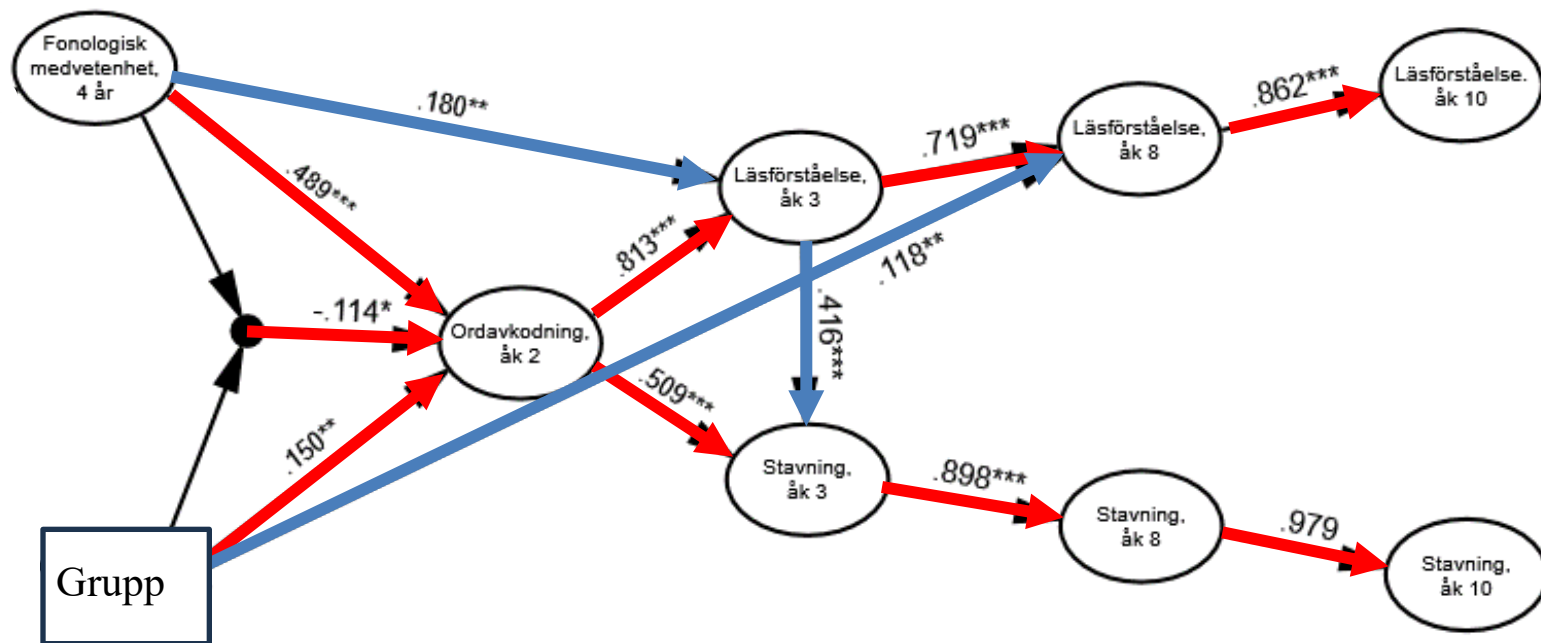

Lingvistisk komplexitetsnivå

	Identifikation	Syntes/Segm	Manipulation
Morfem			
Stavelse			
Fonem			

Wolff, U. & Gustafsson, J.-E. (2015). Structure of phonological ability at age four. *Intelligence*, 53, 108-117. doi.org/10.1016/j.intell.2015.09.003

Wolff, U. (2016). Fonologisk medvetenhet vid fyra års ålder. *Dyslexi- aktuellt om läs- och skrivsvårigheter* 3, 16-21.

Resultat

- Det är möjligt att förbättra både fonologiska förmågor, läsning och stavning genom korta perioder av fonologisk träning i förskolan.
- Effekterna är utöver effekterna av fonologisk träning i förskoleklass
- Barn i riskzonen för läs- och skrivsvårigheter var de som gynnades mest av den tidiga fonologiska träningen.

RIDDLE

Reading Acquisition: Individual Differences, Development, and Enhancement

Tack för er uppmärksamhet!

ulrika.wolff@ped.gu.se

UNIVERSITY OF
GOTHENBURG